

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

Л. М. Жванко, М. В. Яцюк

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
(для студентів 1 курсу заочної форми навчання
спеціальностей 6. 030504 «Економіка підприємства»,
6. 030509 «Облік і аудит»)**

ХАРКІВ - 2009 - ХНАМГ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: Методичні вказівки до самостійної роботи та практичних занять (для студентів 1 курсу заочної форми навчання спеціальностей 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030509 «Облік і аудит») / Укл. Жванко Л.М., Яцюк М.В. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 27 с.

Укладачі: канд. іст. наук, доц. Л.М.Жванко,
канд. іст. наук, доц. М.В.Яцюк.

Рецензент: зав. каф. історії і культурології
канд. іст. наук, доц. О.Л.Рябченко

***Рекомендовано кафедрою історії та культурології, протокол № 1
від 29 серпня 2009 р.***

*Хай вільно проживають на Україні усі нації;
хай усяка живе по-своєму...*

бо національний ґрунт потрібен для кожної.

*А українська культура
нехай шириться поміж українцями
і хай про її поширення
турбуються і піклуються діти України –
усі, хто любить свій нарід
і бажає йому добра,
бо чужі за се не візьмуться.*

*Нехай усім народам живеться вільно на Україні,
але нехай нові поселенці на Україні пам'ятають,
що не може бути зневажений
на своїй рідній землі (як се було раніше)
той український нарід,
котрий заселив її, захистив од ворогів
і довгі часи поливав своїм трудовим потом.*

Д.І.Багалій

ЦЕ ПОВИНЕН ЗНАТИ КОЖЕН УКРАЇНЕЦЬ:

22 січня	День Соборності України
28 червня	День Конституції України
23 серпня	День Українського Прапора
24 серпня	День Незалежності України
14 жовтня 28 жовтня	День українського козацтва Звільнення України від німецько-фашистських загарбників
9 листопада	День української писемності і мови

Державний Гімн України

*Ще не вмерла України ні слава, ні воля,
ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонці,
запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.*

*Приспів: Душу й тіло ми положим за нашу свободу
і покажем, що ми, браття, козацького роду!*

Конституція України

Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Стаття 20. Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.

Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Великий Державний Герб України встановлюється з урахуванням малого Державного Герба України та герба Війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Головним елементом великого Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого (малий Державний Герб України).

Державний Гімн України – національний гімн на музику М.Вербицького із словами, затвердженими законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України. Столицею України є місто Київ.

ПРОГРАМА З КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

ЗМ 1.1. Суспільно-політичне життя України в 9 – в середині 17 ст.

Тема 1. Київська Русь, її піднесення. Втрата політичної єдності Київської Русі і державності

Проблеми етногенезу східних слов'ян. Східнослов'янські племена в українських землях. Їх суспільний, господарський устрій, традиції і побут.

Державотворчі процеси у східних слов'ян в давнину. Протодержавні східнослов'янські утворення. Теорії походження України – Русі. Державотворчі чинники в суспільно-політичній еволюції східнослов'янських племен. Виникнення (витоки) Руської держави. Проблеми періодизації давньоруської держави. Діяльність перших київських князів. Розквіт Русі в добу Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Хрещення України – Русі і його значення. Феодальна роздробленість на Русі: причини і наслідки. Розпад єдиної держави східних слов'ян і утворення на її території окремих князівств.

Політичний устрій і особливості політичної культури України – Русі. Система державного управління і її історична трансформація. Соціальна структура. Утворення і розвиток феодальних відносин.

Походження термінів «Русь» і «Україна».

Південно-Західна Русь. Піднесення і занепад Галицько-Волинського князівства. Особливості державного устрою. Внутрішня боротьба за владу. Західний вектор зовнішньої політики галицько-волинських князів.

Причини і наслідки втрати української державності. Історичне значення давньоруської держави. Роль України княжої доби у світовій історії.

Тема 2. Українські землі у складі іноземних держав (XIV - XVII ст.).

Україна у XVI-першій половині XVII ст.

Україна у XVI-першій половині XVII ст. Україна у XVI-першій половині XVII ст. Ослаблення українських земель. Литовська експансія в українські землі. Кревська унія. Втрати українськими землями своєї автономії. Політичне становище українських земель в складі Великого князівства Литовського в XIV – XVI ст. Система політичної влади Великого князівства Литовського.

Західноукраїнські землі під владою Польщі. Люблінська унія і її наслідки. Брестська церковна унія 1596 року. Особливості державної влади в Речі Посполитій. Політика ополячення і окатоличення щодо українців.

Становище православної церкви в Речі Посполитій. Церковні братства. Магдебурзьке право. Характерні риси суспільної стратифікації українства.

Виникнення українського козацтва: причини і час появи, територія розселення. Запорізька Січ – зародок нової української (козацької) державності. Види українського козацтва.

ЗМ 1.2. Суспільно-політичне життя України середини 17 – середини 19 ст.

**Тема 3. Національно-визвольна війна українського народу під проводом
Б. Хмельницького, її політичні результати**

Національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького: причини, характер та рушійні сили війни, її періодизація. Гетьман Б.Хмельницький. Хід воєнних дій. Політико-правові аспекти створення української козацької держави: вибір типу державності; територія держави Б.Хмельницького; соціальна політика; роль і значення польсько-українських домовленостей (Зборівський і Білоцерківський трактати) у створенні станової держави; характер влади гетьмана. Дипломатія гетьмана Б.Хмельницького. Переяславська рада і «Березневі статті» 1654 року та їх історична оцінка у вітчизняній і зарубіжній літературі.

**Тема 4. Україна в другій половині XVII ст. «Руїна»: її соціально-політична
сутність і наслідки**

Наміри Б.Хмельницького розірвати союз з Московією. Політика гетьмана І. Виговського. Обрання Ю. Хмельницького гетьманом України. Наступ Московії на автономні права України. Початок занепаду козацької держави. Руїна: розпад України на Лівобережну і Правобережну; формування промосковських, пропольських, протурецьких таборів в Україні і їх боротьба за владу.

**Тема 5. Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна ліквідація
української державності**

Правління гетьмана І. Мазепи: взаємини Гетьманщини і Московії; українсько-шведський союз. Обмеження Петром I автономії України. Трансформація суспільно-політичного ладу Гетьманщини в XVIII ст.: форми українського гетьманату; конституція П. Орлика; особливості територіального і політичного устрою. Політика Російської імперії по обмеженню української автономії. Ліквідація української державності.

**Тема 6. Капіталістична еволюція України у складі Російської імперії, її
особливості (друга половина XIX ст.)**

Особливості національного відродження в західноукраїнських землях і на Правобережжі: ідеологічні передумови відродження; діяльність «Руської

трійці»; буржуазна революція 1848 року в Західній Європі і її вплив на процеси відродження; суспільно-політичні рухи в Галичині другої половини XIX ст.

Національне відродження в українських землях Російської імперії: «будівельні блоки» національної ідентичності; роль і значення учбових закладів як осередків суспільно-політичних настроїв в 20-х – 30-х рр. XIX ст.; Кирило-Мефодіївське товариство; діяльність «Громад»; польське повстання в Україні 1863 р. і його наслідки для українського національного руху; заснування і культурно-просвітницька робота осередків «Просвіт»; ліберальні й соціалістичні ідеї М. Драгоманова.

Заснування українських політичних партій і їх ставлення до революційних подій 1905 – 1907 рр. в Україні.

Україна в умовах капіталістичної модернізації економіки.

ЗМ 1.3. Суспільно-політичне життя України середини 19 – середини 20 ст. Тема 7. Україна на початку XX ст. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр.

Створення Центральної Ради. Її внутрішня і зовнішня політика. Перша українсько-більшовицька війна і Брестський мир 1918 року.

Українська Держава гетьмана П.Скоропадського.

Проголошення ЗУНР.

Директорія УНР: спроби утвердити українську державність в умовах зовнішньої агресії. Отаманщина.

Україна під владою більшовиків в 1918 – 1921 рр.

Тема 8. Розвиток України в умовах утвердження тоталітарного режиму (1920-1939 рр.).

Встановлення комуністичного політичного режиму в Україні: політичні та економічні перетворення в УРСР; складання і розвиток тоталітарних принципів організації державного і суспільного життя.

Сталінський режим в Україні. Голодомор 1932 – 1933 років. Політичні репресії. «Розстріляне відродження».

Західноукраїнські землі між двома світовими війнами.

Тема 9. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Початок Другої світової війни. Входження західноукраїнських земель до складу УРСР.

Військово-політичні процеси в Україні в добу фашистської окупації: фашистський окупаційний режим; національний рух в піднімецьких українських територіях; протистояння ОУН–УПА і радянського режиму.

Звільнення України від фашистських загарбників. Підсумки війни та історичні уроки для України.

ЗМ 1.4. Суспільно-політичне життя України середини 20 – початку 21 ст.

Тема 10. Становище України у повоєнний період (1946-1953 рр.)

Радянський тоталітарний режим в західноукраїнських землях і підпільно-партизанська боротьба ОУН–УПА.

Відновлення народного господарства у повоєнний період. Голод 1946-1947 рр.

Тема 11. Соціально-економічний розвиток України в умовах «відлиги» та в період загострення кризи радянської системи (1954-1985 рр.)

Суспільно-політичні трансформації радянського режиму: «хрущовська відлига», жовтневий «заколот 1964 року», його наслідки; процеси «перебудови» і українська політична специфіка.

Політична опозиція комуністичному режиму в Україні: «шестидесятники»; опозиціонери 70-х – 80-х років; радикалізація національного руху з кінця 80-х – початку 90-х років. Національно-державне відродження українського народу.

Тема 12. Відродження незалежної України. Суспільно-політичний розвиток в умовах незалежності.

Проголошення і розбудова незалежної України: Акт проголошення незалежності і загальноукраїнський референдум 1991 року; формування і специфіка української багатопартійної системи; конституційне забезпечення демократичної політичної системи в країні.

Президентство Л. Кравчука (1991-1994 рр.).

Президентство Л. Кучми (1994-2004 рр.).

«Помаранчева революція» 2004 р. і перемога національно-демократичних сил.

Українська діаспора.

**ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЕП, ОІА**

№	Назва практичного заняття	Кількість годин
1	Тема 1. Київська Русь, її піднесення. Втрата політичної єдності Київської Русі і державності.	2
2	Тема 5. Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна ліквідація української державності.	2
3	Тема 7. Україна на початку ХХ ст. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр.	2

ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Участь у практичних заняттях студентів-заочників з курсу «Історія України» має бути спрямована не просто на набуття певної суми знань, а головним чином на вироблення умінь і навичок за допомогою отриманих знань самостійно розбиратися у складних процесах суспільного та економічного розвитку України на прикладі історичного досвіду.

Практичні заняття в умовах проблемного навчання можуть набувати різних організаційних форм – «круглий стіл», ділова гра, диспут, прес-конференція, конкурс на краще знання першоджерел та ін. У їх основі – інтенсифікація навчального процесу через змагальність, поглиблення якісної підготовки, підвищення відповідальності за ефективне вирішення питань, поставлених на занятті, вироблення вміння відстоювати власні переконання, вести творчі дискусії, набувати навичок організаторської роботи.

Практичне заняття з гуманітарних предметів співзвучне із такою формою навчальної роботи як **семінар** («семінар» латинською мовою означає «розсадник», а в дослівному розумінні – поширення знань шляхом усних виступів і обговорень), на першому курсі найбільш поширена форма – розгорнута бесіда, яка вимагає знання фактичного матеріалу, умінь аргументовано викласти свої знання в усній формі. При підготовці до практичного заняття треба керуватися такими рекомендаціями:

- Докладно ознайомтеся із темою та планом практичного заняття, кожним із винесених на розгляд питань.
- Замовте у бібліотеці відповідні рекомендовані джерела й літературу, насамперед обов'язкову.
- Прочитайте джерела й основну літературу до кожного з питань семінару, намагаючись осмислити прочитане.
- Законспектуйте необхідний матеріал, випишіть цитати.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

Тема лекції 1. Київська Русь, її піднесення. Втрата політичної єдності Київської Русі і державності.

Проблеми етногенезу східних слов'ян. Східнослов'янські племена в українських землях. Їх суспільний, господарський устрій, традиції і побут.

Державотворчі процеси у східних слов'ян в давнину. Протодержавні східнослов'янські утворення. Теорії походження України – Русі. Державотворчі чинники в суспільно-політичній еволюції східнослов'янських племен. Виникнення (витоки) Руської держави. Проблеми періодизації давньоруської держави. Діяльність перших київських князів. Розквіт Русі в добу Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Хрещення України – Русі і його значення. Феодальна роздробленість на Русі: причини і наслідки. Розпад єдиної держави східних слов'ян і утворення на її території окремих князівств.

Політичний устрій і особливості політичної культури України – Русі. Система державного управління і її історична трансформація. Соціальна структура. Утворення і розвиток феодальних відносин.

Походження термінів «Русь» і «Україна».

Питання про давньоруську народність в історичній літературі.

Південно-Західна Русь. Піднесення і занепад Галицько-Волинського князівства. Особливості державного устрою. Внутрішня боротьба за владу. Західний вектор зовнішньої політики галицько-волинських князів.

Причини і наслідки втрати української державності. Історичне значення давньоруської держави. Роль України княжої доби у світовій історії.

Питання до теми

1. Східні слов'яни в давнину: суспільна і політична організація.
2. Виникнення Руської держави.
3. Діяльність перших князів Київської держави (Олег, Ігор, Ольга, Святослав).
4. Політичний устрій України-Русі доби Київської держави.
5. Україна - Русь в період правління Володимира Великого, Ярослава Мудрого і Володимира Мономаха.
6. Галицько-Волинська доба української державності.

Самостійна робота

1. Неслов'янські народи на території України в давнину (кіммерійці, скіфи, сармати, грецькі міста держави).
2. Теорії етногенезу українців.

3. Суспільний лад Київської держави (I половина IX – I третина XII ст.).
4. Причини хрещення Русі.
5. Хрещення Русі.
6. Теорії походження термінів «Русь» і «Україна».
7. Причини феодальної роздробленості Київської держави.
8. Роль України княжої доби у світовій історії.

Рекомендована література до теми:

1. Бойко О.Д. Історія України: Посібник для студентів ВНЗ. - К., 2003.
2. Грабовський С. Нарис з історії української державності.-К., 2000.
3. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11т., 12 кн. – К., 1991-1995.
4. Довідник з історії України. – К., 2001
5. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2 т. Львів, 1991.
6. Історія України: нове бачення. - К., 2000
7. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
8. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.-К., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

**Тема лекції 5. Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна
ліквідація української державності**

Правління гетьмана І. Мазепи: взаємини Гетьманщини і Московії; українсько-шведський союз. Обмеження Петром І автономії України. Трансформація суспільно-політичного ладу Гетьманщини в XVIII ст.: форми українського гетьманату; конституція П. Орлика; особливості територіального і політичного устрою. Політика Російської імперії по обмеженню української автономії. Ліквідація української державності.

Питання до теми

1. Політика гетьмана Івана Мазепи.
2. Конституція Пилипа Орлика. Обмеження російським самодержавством української державності.
3. Українська держава 1722-1764 рр.
4. Ліквідація російським самодержавством української державності.
5. Політичні наслідки втрати Україною державності наприкінці XVIII ст.

Самостійна робота

1. Українсько-шведський союз 1708 р.

2. Батуринська трагедія.
3. Гетьман П. Полуботок.
4. Гетьман К. Розумовський.

Рекомендована література до Темі 2

1. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
2. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11т., 12 кн. – К., 1991-1995.
3. Історія України: нове бачення. - К., 2000
4. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
5. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
6. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
8. Рибалка І.К. Історія України: Ч. І-ІІ. – Харків, 1995-1997.
9. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
10. Семененко В.І. та ін. Історія України. Неупереджений погляд.- Харків, 2007.
11. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України.- К., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема лекції 7. Україна на початку ХХ ст. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр.

Створення Центральної Ради. Її внутрішня і зовнішня політика. Перша українсько-більшовицька війна і Брестський мир 1918 року.

Українська Держава гетьмана П. Скоропадського.

Проголошення ЗУНР.

Директорія УНР: спроби утвердити українську державність в умовах зовнішньої агресії. Отаманщина.

Україна під владою більшовиків в 1918 – 1921 рр.

Питання до теми

1. Періодизація і причини Української революції 1917-1920 рр.
2. Внутрішня і зовнішня політика Української Центральної Ради.
3. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського 1918 року.
4. Проголошення ЗУНР.
5. Доба Директорії УНР.

Самостійна робота

1. Суспільно-політична ситуація в Україні після другої буржуазно-демократичної революції в Росії.
2. Українські землі під владою більшовиків 1918-1921 рр.
3. Боротьба між прозахідним і промосковським курсом української політики.

Рекомендована література до Тему 3

1. Бойко О. Історія України. - К., 2003.
2. Грабовський С., Ставряні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. - К., 1995.
3. Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т. 12 кн. - К., 1991-1998.
4. Довідник з історії України. - К., 2001.
5. Жванко Л. Соціальні виміри Української Держави (квітень – грудень 1918 р.). - Харків, 2007.
6. Історія України ХХ ст. - К., 2000.
7. Магочій Павло. Історія України. - К., 2007.
8. Петровський В.В., Семененко В.І. Історія України. Неупереджений погляд. - Харків, 2007.

**ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І САМОКОНТРОЛЮ,
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМ**

**Тема 1. Київська Русь, її піднесення. Втрата політичної єдності Київської
Русі і державності**

Самостійна робота

1. Неслов'янські народи на території України в давнину (кіммерійці, скіфи, сармати, грецькі міста держави).
2. Теорії етногенезу українців.
3. Суспільний лад Київської держави (І половина IX – І третина XII ст.).
4. Причини хрещення Русі.
5. Хрещення Русі.
6. Теорії походження термінів «Русь» і «Україна».
7. Причини феодальної роздробленості Київської держави.
8. Роль України княжої доби у світовій історії.

Питання для самоконтролю

1. Зародження та еволюція праукраїнських племен.
2. Східні слов'яни в давнину: суспільна і політична організація.
3. Теорії заснування Київської держави.
4. Виникнення Руської держави.
5. Політичний устрій України-Русі доби Київської держави.
6. Періодизація Київської Русі.
7. Розквіт Русі в добі Володимира Великого.
8. Значення хрещення Русі.
9. Україна-Русь в період правління Ярослава Мудрого.
10. Україна-Русь в період феодальної роздробленості.
11. Історичні погляди щодо правонаступництва історичних надбань Київської держави.
12. Галицько-Волинська доба української державності.
13. Боротьба з монголо-татарською навалою.

Рекомендована література до Тем 1

1. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
2. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11т., 12 кн. – К., 1991-1995.
3. Довідник з історії України. – К., 1996.

4. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2 т. Львів, 1991.
5. Ефименко О. Історія України та її народу. – К., 1992.
6. Історія держави і права України. Курс лекцій. – К., 1996.
7. Історія держави і права України. – Ч. 1–2. – К., 1996.

**Тема 2. Українські землі у складі іноземних держав (XIV - XVII ст.).
Україна у XVI - першій половині XVII ст.**

Самостійна робота

1. Кревська Унія.
2. Українські землі після Кревської унії.
3. «Велике княжіння Руське» і остаточна втрата українськими землями удільності.
4. Люблінська унія.
5. Брестська церковна унія.

Питання для самоконтролю

1. Захоплення українських земель литовськими і польськими феодалами (друга половина XIVст.).
2. Кревська Унія.
3. «Велике княжіння Руське» і остаточна втрата українськими землями удільності.
4. Причини укладання Люблінської унії.
5. Державний лад Литовсько-Руського князівства.
6. Система державної влади Речі Посполитої.
7. Утворення українського козацтва.
8. Стадії розвитку українського козацтва.
9. Політичні наслідки появи козацтва в Україні.
10. Виникнення Запорозької Січі.
11. Адміністративний і територіальний поділи Запорозької Січі.
12. Види українського козацтва.
13. Боротьба українського козацтва проти турецько-татарських нападів (кінецьXVI - поч. XVII ст.).

Рекомендована література до Тем 2

1. Лановик Б. Історія України. Навчальний посібник. – К., 2001.

2. Литвин В. Історія України. Навчально-методичний посібник для семінарських занять. – К., 2006.
3. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
4. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
5. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. – К., 1993.
6. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
7. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.

Тема 3. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького, її політичні результати

Самостійна робота

1. Козацько-селянські повстання в Речі Посполитій (друга пол. XVI - перша пол. XVII ст.).
2. Національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького.
3. Переяславська угода та Березневі статті Б.Хмельницького.
3. Створення української козацької держави (середина XVII ст.).

Питання для самоконтролю

1. Постать гетьмана Б.Хмельницького.
2. Історичне значення утворення козацької держави.
3. Міжнародні зв'язки козацької держави.

Рекомендована література до Тем 3

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
2. Рибалка І.К. Історія України: Ч. I-II. – Харків, 1995-1997.
3. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
4. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
5. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
6. Слабошпицький М. З голосу нашої Клію. – К., 2000.
7. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.
8. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К., 2005.

Тема 4. Україна в другій половині XVII ст. «Руїна»: її соціально-політична сутність і наслідки

1. Руїна.

2. Гадяцький трактат гетьмана І. Виговського.

3. Боротьба пропольських, промосковських, протурецьких таборів в Україні (друга пол. XVII ст.).

Питання для самоконтролю

1. Постать І. Виговського.

2. Конотопська битва 1659 р.

3. Розкол України на Лівобережну і Правобережну.

Рекомендована література до Тем 4

1. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.

2. Рибалка І.К. Історія України: Ч. I-II. – Харків, 1995-1997.

3. Світлична В. Історія України. – К., 2005.

4. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.

5. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.

6. Слабошпицький М. З голосу нашої Клію. – К., 2000.

7. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.

8. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К., 2005.

Тема 5. Гетьманщина у складі Російської імперії. Остаточна ліквідація української державності.

Самостійна робота

1. Українсько-шведський союз 1708 р.

2. Батуринська трагедія.

3. Гетьман П. Полуботок.

4. Гетьман К. Розумовський.

Питання для самоконтролю

1. Політика гетьмана Івана Мазепи.

2. Конституція Пилипа Орлика. Обмеження російським самодержавством української державності.

3. Українська держава 1722-1764 рр.

4. Ліквідація російським самодержавством української державності.

5. Політичні наслідки втрати Україною державності наприкінці XVIII ст.

Рекомендована література до Тем 5

1. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
2. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11т., 12 кн. – К., 1991-1995.
3. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
4. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
5. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
6. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
7. Рибалка І.К. Історія України: Ч. I-II. – Харків, 1995-1997.
8. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
9. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.

**Тема 6. Капіталістична еволюція України у складі Російської імперії, її
особливості (друга половина XIX ст.).**

Самостійна робота

1. Польське повстання в Україні 1863 р. і його вплив на український національний рух.
2. Роль «Просвіт» у становленні української національної свідомості.
3. Ліберальні і соціалістичні ідеї М. Драгоманова.
4. Історичне значення українського національного відродження XIX ст.
5. Виникнення українських політичних партій наприкінці XIX- поч. XX ст.
6. Україна в умовах капіталістичної модернізації економіки.

Питання для самоконтролю

1. Початки українського відродження і зростання національної свідомості (кінець XVIII - початок XIX ст.).
2. Складники національної ідентичності українського народу в період відродження (XIX ст.).
3. Національне відродження в західноукраїнських землях (перша пол.XIX ст.).
4. Національне відродження в західноукраїнських землях другої половини XIX ст.
5. Особливості суспільно-політичного життя в Наддніпрянській Україні 20-30 рр. XIX ст.
6. Значення діяльності Кирило-Мефодієвського товариства в українському відродженні XIX ст.
7. Діяльність «Громад» (60-70-ті рр. XIX ст.).
8. Польське повстання в Україні 1863р. і його вплив на український національний рух.

Рекомендована література до Тему 6

1. Бойко О. Історія України. – К., 2002.
2. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
3. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
4. Рибалка І.К. Історія України: Ч. I-II. – Харків, 1995-1997.
5. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
6. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
7. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
8. Слабошпицький М. З голосу нашої Клію. – К., 2000.
9. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.

**Тема 7. Україна на початку ХХ ст. Українська національно-демократична
революція 1917-1920 рр.**

Самостійна робота

1. Суспільно-політична ситуація в Україні після другої буржуазно-демократичної революції в Росії.
2. Українські землі під владою більшовиків 1918-1921 рр.
3. Боротьба між прозахідним і промосковським курсом української політики.
4. Отаманщина.

Питання для самоконтролю

1. Періодизація Української революції 1917-1920 рр.
2. Внутрішня і зовнішня політика Української Центральної Ради.
3. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського 1918 року.
4. Проголошення ЗУНР.
5. Доба Директорії УНР.
6. Українські землі під владою більшовиків 1918-1921 рр.

Рекомендована література до Тему 7

1. Бойко О. Історія України. – К., 2002.
2. Литвин В. Історія України. Навчально-методичний посібник для семінарських занять. – К., 2006.
3. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
4. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.

5. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. – К., 1993.
6. Новітня історія України. – К., 2000.
7. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.

**Тема 8. Розвиток України в умовах утвердження тоталітарного
режиму (1920-1939 рр.).**

Самостійна робота

1. Політика НЕПу.
2. Політика індустріалізації, колективізації в Україні.
3. Голодомор в Україні 1932-1933 рр.
4. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами.

Питання для самоконтролю

1. Встановлення комуністичного політичного режиму в Україні в 20 – 30 х рр. ХХ ст.: соціально-економічні перетворення.
2. Складання і розвиток тоталітарних принципів організації державного і суспільного життя в УРСР 20 – 30-х рр. ХХ ст.

Рекомендована література до Темі 8

1. Бойко О. Історія України. – К., 2002.
2. Литвин В. Історія України. Навчально-методичний посібник для семінарських занять. – К., 2006.
3. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
4. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
5. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. – К., 1993.
6. Новітня історія України. – К., 2000.
7. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.

Тема 9. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

1. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Оборонні бої на території України.
2. Визволення України від фашистських загарбників.
3. Україна в планах Гітлера.

Питання для самоконтролю

1. Початок Другої світової війни. Вхідноукраїнських земель до складу УРСР.

2. Фашистський окупаційний режим в українських землях. Комуністичний і національний визвольні рухи в Україні.

Рекомендована література до Тему 9

1. Бойко О. Історія України. – К., 2002.
2. Литвин В. Історія України. Навчально-методичний посібник для семінарських занять. – К., 2006.
3. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
4. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
5. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. – К., 1993.
6. Новітня історія України. – К., 2000.
7. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.

Тема 10. Становище України у повоєнний період (1946-1953 рр.)

Самостійна робота

1. ОУН і УПА в західноукраїнських землях.
2. Голод в Україні 1946-1947 рр.
3. Сталінські репресії у повоєнний період.
5. Національно-державне відродження українського народу.

Питання для самоконтролю

1. Радянський тоталітарний режим в західноукраїнських землях у повоєнні роки.
2. Відновлення народного господарства у повоєнний період.
3. «Жданівщина».
4. Русифікація України і її негативні наслідки.

Рекомендована література до Тему 10

1. Новітня історія України. – К., 2000.
2. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
3. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
4. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
5. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
6. Слабошпицький М. З голосу нашої Клію. – К., 2000.
7. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.

**Тема 11. Соціально-економічний розвиток України в умовах «відлиги» та
в період загострення кризи радянської системи (1954-1985 рр.)**

Самостійна робота

1. Дисидентський рух в Україні.
2. Українська Гельсінська група.
3. Переслідування радянською владою дисидентського руху в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Суспільно-політичні трансформації радянського режиму в Україні у 50-х-70-х рр. XX ст.
2. Політична опозиція комуністичному режиму в Україні 60-х-70-х рр. XX ст.
3. Політика М. Хрущова щодо України.
  1. Проголошення і розбудова незалежної України (президентство Л. Кравчука).
  2. Президентство Л. Кучми.
  3. Економічний розвиток України в перше десятиріччя незалежності.
  5. Українська діаспора.
  6. Українська національно-державна символіка.

Рекомендована література до Тем 11

1. Новітня історія України. – К., 2000.
2. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
3. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
4. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
5. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
6. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.

**Тема 12. Відродження незалежної України. Суспільно-політичний розвиток
в умовах незалежності**

Самостійна робота

1. Українська діаспора.
2. Українська національно-державна символіка.
3. «Помаранчева революція» 2004 р.
4. Економічний розвиток України в перше десятиріччя незалежності.

5. Партійно-політичне життя на сучасному етапі.

Питання для самоконтролю

1. Проголошення і розбудова незалежної України (президентство Л. Кравчука).
2. Президентство Л. Кучми.
3. Економічний розвиток України в перше десятиріччя незалежності.
5. Українська діаспора.
6. Українська національно-державна символіка.

Рекомендована література до Тему 12

1. Новітня історія України. – К., 2000.
2. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
3. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
4. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
5. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
6. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

1. Алексєєв Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на зламі історичних епох. – К., 2000.
2. Бойко О. Історія України. – К., 2002.
3. Горєлов М., Моця О. Цивілізаційна історія України. – К., 2005.
4. Горобець В., Чухліб Т. Незнайомі Клію. – К., 2002.
5. Горобець В., Чухліб Т. Незнайомі Клію. – К., 2004.
6. Греченко В.А. Історія України (короткий нарис). – Харків, 1996.
7. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
8. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11 т., 12 кн. – К., 1991-1995.
9. Довідник з історії України. – К., 1996.
10. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2 т. Львів, 1991.
11. Ефименко О. Історія України та її народу. – К., 1992.
12. Історія держави і права України. Курс лекцій. – К., 1996.
13. Історія держави і права України. – Ч. 1–2. – К., 1996.
14. Історія України / Керівник авт. кол. Ю. Зайцев. – Львів, 1996.
15. Історія України: Курс лекцій: - Х. ХНАМГ, 2008.
16. Історія українського козацтва: У 2 т., – К., 2006-2007.

17. Каляндрук Т. Загадки козацьких характерників. – Львів, 2006.
18. Лановик Б. Історія України. Навчальний посібник. – К., 2001.
19. Литвин В. Історія України. Навчально-методичний посібник для семінарських занять. – К., 2006.
20. Магочій П. Історія України. – К., 2007.
21. Малик Я., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
22. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. – К., 1993.
23. Новітня історія України. – К., 2000.
24. Політична історія України / Під ред. проф. Танцюри В.І. – К., 2002.
25. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1992.
26. Рибалка І.К. Історія України: Ч. І-ІІ. – Харків, 1995-1997.
27. Світлична В. Історія України. – К., 2005.
28. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2000.
29. Семененко В.І. Історія України. – Харків, 2007.
30. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1994.
32. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К., 2005.

ЗМІСТ

Це повинен знати кожен українець	4
Програма з курсу «історія України»	6
Теми практичних занять для студентів спеціальності ЕП, ОІА	10
Практичне заняття № 1.	11
Практичне заняття № 2.	12
Практичне заняття № 3	13
Питання для самостійної роботи і самоконтролю, рекомендована література до тем	15
Список літератури до курсу	25

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: Методичні вказівки до самостійної роботи та практичних
занять (для студентів 1 курсу заочної форми навчання спеціальностей
6. 030504 «Економіка підприємства», 6. 030509 «Облік і аудит»).

Укладачі: Любов Миколаївна Жванко,
Микола Володимирович Яцюк.

Редактор: М.З. Аляб'єв

План 2009, поз. 270 М

Підп. до друку 3.11.2009	Формат 60х84 1/16.	Папір офісний.
Друк на ризографі	Умовн.-друк. арк. 1,1	Обл. – вид.арк. 1,7
Тираж 50 прим.	Замовл. №	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ